

รูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมนักเรียน
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านโคกทุ่งยั้ง

ผลงานทางวิชาการของ

นายประพันธ์ มั่งมุล

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการ วิทยฐานะ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ

โรงเรียนบ้านโคกทุ่งยั้ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 3
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

ประกาศคุณูปการ

งานวิจัยนี้เป็นหนึ่งในผลงานทางวิชาการที่ข้าพเจ้าได้จัดทำขึ้นจากการศึกษาค้นคว้าในการหาวิธีการแก้ปัญหาด้านพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อยกระดับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนให้สูงขึ้น เนื่องจากพฤติกรรมเชิงจริยธรรมมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณพระครูอัศจรรย์ธรรมสถิต วัดอรัญญิกาวาส พระครูโสภณธรรมประยุต เจ้าอาวาสวัดมัชฌิมบุรี พระครูสันติวรวิจิตร เจ้าอาวาสวัดโพธิ์ชัย ที่ได้ให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมนักเรียน จนประสบผลสำเร็จและเอื้อเพื่อข้อมูลในการจัดทำรายงานการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณ รศ.ดร.มนสิข สิริพิสมบุรณ์ ดร.มัญญ ชัยพันธ์ ดร.จรูญ จิตรักษ์ ดร.ณัฐยศ ผาจงและนายรังสรรค์ ศีกรักษา ที่ได้ให้เกียรติเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือและให้คำแนะนำช่วยเหลือในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

ขอขอบคุณคณะครูโรงเรียนบ้านโคกทุ่งยั้ง ที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำแนวคิดทฤษฎีและแก้ไขข้อบกพร่องตลอดจนการเอื้อเพื่อข้อมูล

ขอขอบคุณคุณแม่และสมาชิกในครอบครัวที่คอยให้กำลังใจในการปฏิบัติงานในหน้าที่ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรมจริยธรรมเป็นคนดีของชาติต่อไป

คุณค่าและประโยชน์ที่ได้จากการปฏิบัติหน้าที่ ผู้จัดทำรายงานขออุทิศเพื่อบูชาพระคุณบิดามารดาที่ให้กำเนิดและเลี้ยงดู บูรพาจารย์ที่ให้การอบรมสั่งสอน ให้มีสติปัญญาและคุณธรรม ซึ่งส่งผลให้ประสบความสำเร็จในวันนี้ และขอขอบคุณผู้ที่นำเอกสารชุดนี้ไปเผยแพร่ให้เกิดประโยชน์กับผู้เรียน และเพื่อประโยชน์ต่อวงการการศึกษา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับคำแนะนำข้อเสนอแนะจากท่านในโอกาสต่อไป

ประพันธ์ มั่งมุล

ชื่อเรื่อง รูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
โรงเรียนบ้านโคกทุ่งยั้ง

ผู้วิจัย นายประพันธ์ มั่งมุล

ปีที่พิมพ์ พ.ศ. 2550

บทคัดย่อ

รูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านโคกทุ่งยั้ง มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการในการพัฒนารูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 3) เพื่อทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 4) เพื่อประเมินผลและปรับปรุงรูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ก่อนและหลังการใช้รูปแบบและความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียน โดยการใช้การวิจัยเชิงพัฒนา กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านโคกทุ่งยั้ง ที่มีปัญหาทางพฤติกรรมเชิงจริยธรรม จำนวน 21 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสอบถามความต้องการนักเรียน 2) แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านจริยธรรม 3) ประเด็นการสนทนากลุ่ม 4) แบบประเมินพฤติกรรมเชิงจริยธรรมนักเรียน 5) แบบสอบถามความคิดเห็นผู้ปกครองนักเรียน 6) แบบสอบถามความคิดเห็นนักเรียน วิเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าในรูปแบบตาราง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ (%) ค่าคะแนนเฉลี่ย (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าที (t-test) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

1) นักเรียนและบุคคลที่เกี่ยวข้องมีความต้องการพัฒนารูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมนักเรียน โดยให้มีการจัดกิจกรรมหลาย ๆ รูปแบบ เป็นกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงจัดเนื้อหาของกิจกรรมให้ตอบสนองความต้องการ และความสนใจของผู้เรียน โดยใช้การวัดผลและประเมินผลที่หลากหลาย 2) รูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านโคกทุ่งยั้ง โดยความเห็นชอบของผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วยกิจกรรม 10 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน กิจกรรมวันสำคัญ กิจกรรมโครงการคุณธรรม กิจกรรมชุมนุมดนตรีพื้นบ้าน กิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน กิจกรรมค่ายคุณธรรมจริยธรรม กิจกรรมสวดมนต์ไหว้พระประจำสัปดาห์ กิจกรรมเยี่ยมบ้านผู้ปกครอง

กิจกรรมประจำวัน และกิจกรรมเชิงคุณนักเรียนดี 3) การทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมนักเรียนกับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนบ้านโคกทุ่งยั้ง จำนวน 89 คน นักเรียนมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นเข้าร่วมกิจกรรมและปฏิบัติกิจกรรมด้วยความเต็มใจ มีความเอื้ออาทร ช่วยเหลือกันและกันและสามารถควบคุมตนเองได้มากขึ้น 4) การประเมินผลและปรับปรุงรูปแบบ นักเรียนมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมก่อนและหลังการใช้รูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมโดยรวมอยู่ในระดับดี โดยมีพฤติกรรมอยู่ในระดับดี จำนวน 8 ด้าน ได้แก่ ความมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต ความประหยัด ความเมตตากรุณา ความกตัญญูกตเวที ความอดทนอดกลั้น ความภูมิใจในความเป็นไทยและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน ได้แก่ ความใฝ่รู้ใฝ่เรียน ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง นักเรียนมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมโดยรวมอยู่ในระดับดี โดยมีพฤติกรรมอยู่ในระดับดีจำนวน 7 ด้าน ได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความประหยัด ความเมตตากรุณา ความกตัญญูกตเวที ความอดทนอดกลั้น ความภูมิใจในความเป็นไทย การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และอยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน ได้แก่ ความมีระเบียบวินัยและความใฝ่รู้ใฝ่เรียน นอกจากนี้นักเรียนมีความรู้สึกที่ดีต่อการจัดกิจกรรมตามรูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมและมีความพึงพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรม เห็นว่าเป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์ เพราะมีกิจกรรมที่หลากหลาย ทำให้ไม่เบื่อและทุกคนสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ด้วยความเต็มใจและควรเพิ่มเวลาในการจัดกิจกรรมและปรับกิจกรรมให้สอดคล้องกับสถานการณ์จริง นักเรียนส่วนใหญ่ต้องการให้จัดกิจกรรมต่อไปอีกและเสนอให้มีรางวัลความดีหรือเกียรติบัตรสำหรับนักเรียนที่ปฏิบัติดี เพื่อกระตุ้นนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรมในโอกาสต่อไป

สารบัญ

	หน้า
ประกาศคุณูปการ.....	ข
บทคัดย่อ.....	ค
สารบัญ.....	จ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญแผนภูมิ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
ข้อคำถามการวิจัย.....	7
สมมติฐานการวิจัย.....	7
ความสำคัญของการวิจัย.....	8
ขอบเขตของการวิจัย.....	8
ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย.....	9
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	9
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
ความหมาย แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรม.....	12
ความหมายของคุณธรรมจริยธรรม	12
ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับจริยธรรม.....	15
ทฤษฎีและแนวคิดการพัฒนาจริยธรรม.....	18
การศึกษาจริยธรรมตามแนวพุทธ.....	24
ทฤษฎีการจัดการศึกษาและสังคม.....	27
หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544.....	30
หลักสูตรสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม.....	33
แนวคิดหลักของการวัดและประเมินผลคุณลักษณะอันพึงประสงค์.....	35
บริบทโรงเรียนบ้าน โศกพุ่มยัง.....	37

สารบัญ(ต่อ)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	40
งานวิจัยในประเทศ.....	40
งานวิจัยต่างประเทศ.....	44
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	48
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	48
ขั้นตอนการวิจัย.....	49
ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนา รูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียน.....	49
ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมนักเรียน.....	57
ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมนักเรียน.....	59
ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลและปรับปรุงรูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรม นักเรียน.....	66
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	69
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	71
ตอนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการในการพัฒนารูปแบบการพัฒนา พฤติกรรมเชิงจริยธรรม.....	71
ตอนที่ 2 ผลการพัฒนารูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมนักเรียน.....	81
ตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมนักเรียน.....	82
ตอนที่ 4 ผลการประเมินผลและปรับปรุงรูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรม นักเรียน.....	85
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	102
สรุปผล.....	102
การอภิปรายผล.....	106
ข้อเสนอแนะ.....	113
ข้อเสนอแนะในการนำรูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมไปใช้.....	113

สารบัญ (ต่อ)

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป.....	114
บรรณานุกรม.....	115
ภาคผนวก.....	120
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	121
ภาคผนวก ข แผนผังการสนทนากลุ่ม.....	135
ภาคผนวก ค แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	137
ภาคผนวก ง โครงการพัฒนาจริยธรรมนักเรียน โรงเรียนบ้าน โศกทุ่งยั้ง.....	146
ภาคผนวก จ หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญ.....	151
ภาคผนวก ฉ การเผยแพร่งานวิจัย.....	158
ภาคผนวก ช รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ.....	169
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	171

สารบัญญัตินำ

ตารางที่		หน้า
1	การศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการเกี่ยวรูปแบบกับการพัฒนาพฤติกรรม เชิงจริยธรรมนักเรียน.....	53
2	สรุปวิธีการดำเนินการวิจัยรูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมนักเรียน(ฉบับร่าง)..	58
3	สรุปวิธีดำเนินการวิจัยในขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาพฤติกรรม เชิงจริยธรรมนักเรียน.....	62
4	สรุปวิธีดำเนินการวิจัย ขั้นตอนที่ 4 การประเมินและปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการพัฒนา พฤติกรรมเชิงจริยธรรม.....	65
5	จำนวนและร้อยละเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของนักเรียน.....	70
6	การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของนักเรียนเกี่ยวกับรูปแบบ ลักษณะเนื้อหา การวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรมพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมนักเรียน.....	71
7	จำนวนและร้อยละเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม.....	74
8	ผลการดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรม.....	79
9	จำนวนและร้อยละเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ประเมิน.....	81
10	ผลการประเมินพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียน ด้านความมีระเบียบวินัย.....	82
11	ผลการประเมินพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียน ด้านความซื่อสัตย์สุจริต.....	83
12	ผลการประเมินพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียน ด้านความประหยัด.....	84
13	ผลการประเมินพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียน ด้านความเมตตากรุณา.....	85
14	ผลการประเมินพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียน ด้านความใฝ่รู้ใฝ่เรียน.....	86
15	ผลการประเมินพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียน ด้านความกตัญญูกตเวที.....	87
16	ผลการประเมินพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียน ด้านความอดทนอดกลั้น.....	88
17	ผลการประเมินพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนด้านความภูมิใจในความเป็นไทย.....	89
18	ผลการประเมินพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม.....	90
19	จำนวนและร้อยละเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครอง.....	91
20	ความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียน.....	92

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดของการวิจัย	6
2	รูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านโคกทุ่งยั้ง	97
3	แผนผังการสนทนากลุ่ม	131